

Õpilasesinduse aabits

Mis on õpilasesindus?

Õpilasesinduse toimimise
retsept

Mis siis, kui ...

Endistelt õpilasesindajatelt

Mis on Eesti Õpilasesinduste
Liit

Lisad / Näidised

Õpilasesinduse aabits
Liisa Nuut

ÕPILASESINDUSE AABITS

KOOSTAJA

Liisa Nuut

TOIMETAJA

Heili Kärg

KEELEKORREKTUUR

Ülle Varik

SUUR TÄNU KOOSTÖÖ EEST

Uku Visnapuu, Martti Martinson,
Erkki Jaanhold, Anette Räni, Karoli Hindriks,
Kaidi-Kerli Kärner, Ott Sarapuu ja Eimar Veldre

KUJUNDAJA

Jaak Kaevats

TRÜKK

AS Pajo

VÄLJAANDJA

Eesti Õpilasesinduste Liit

VÄLJAANDMIST TOETAB

Vabaühenduste Fond, mis on rahastatud
Islandi, Liechtensteini ja Norra poolt
EMP finantsmehhanismi ning Norra
finantsmehhanismi vahendusel. Toetust
koordineerib Avatud Eesti Fond

© 2008 Eesti Õpilasesinduste Liit

SISUKORD

— Autorilt	5
1. MIS ON ÕPILASESINDUS	6
— 1.1 Mis vahe on õpilasesindusel ja õpilasmavalitsusel?	6
— 1.2 Õpilasesinduse mõiste Eesti Vabariigi seaduses	6
— 1.3 Miks ja kellele õpilasesindus?	7
— 1.4 Kuidas õpilasesindus jõuab koostööpartneriteni?	9
2. ÕPILASESINDUSE TOIMIMISE RETSEPT	11
— 2.1 Planeerimine	11
— 2.2 Inimesed	12
— 2.3 Teostus	14
3. MIS SIIS, KUI?	17
4. ENDISTELT ÕPILASESINDAJATELT — MIDA NAD ARVAVAD TÄNA ÕE KOGEMUSE KASULIKKUSEST	18
5. MIS ON EESTI ÕPILASESINDUSTE LIIT?	24
— 5.1 EÕEL-i põhikirjalised eesmärgid	24
— 5.2 EÕEL-i tegevus	24
— 5.3 EÕEL-i liikmete võimalused	25
— 5.4 Kuidas saada liikmeks?	25
6. LISAD / NÄIDISED	26
— Lisa 1 — ÕE põhimäärus	26
— Lisa 2 — ÕE arengustrateegia	29
— Lisa 3 — ÕE tegevuskava	30
— Lisa 4 — ÕE eelarve	34
— Lisa 5 — Protokoll	35
— Lisa 6 — Kasulikke veebilehti	36

AUTORILT

Hea lugeja!

Õpilasesindus — mõnele võõras, teine ei saa selle olemusest aru, kuid paljude jaoks kujuneb sellest eluviis oma kooliajal. Tänapäevaks on õpilasesindus muutunud iseenesestmõistetavaks osaks koolisüsteemis, aga siiski on veel, mida arendada. Hetkel ei ole paljudel õpilasesindustega kokkupuutuvatel osapooltel selget arusaama, kelle jaoks on koolis õpilasesindus, mis rolli see mängib ning kuidas koolielu sisustamisse panustab. Seetõttu on hea meel tõdeda, et esmakordselt on eilsete ja tänaste õpilasesindajate koostöö tulemusel kaante vahele jõudnud praktiline kogumik.

Käesoleva „Õpilasesinduse aabitsa“ eesmärgiks ei ole anda üht, ainsat ja õiget teed, pigem on kogumik abimaterjaliks, kust leida ideede puuduse korral uusi nippe ning õpilasesindusega kokkupuutuvatele selguse loomiseks. Kogumiku sihiks on anda panus õpilasesinduste töö efektiivsuse tõstmiseks ning järjepidevuse tagamiseks.

Aabitsas on välja toodud nippe, soovitusi, näidiseid ja endiste tegijate mõtteid, mis peaksid andma olulise tõuke õpilasesinduste arenguks. Kindlasti ei ole tegemist õpikuga, mis kapi põhjas tolmu alla mattuks või millest iga lauset puhta kullana tuleks võtta. Koostajad on rõõmsad, kui kulunud kaantega aabitsas on hulgaliselt teiepoolseid täiendusi. Kujundage see aabits oma õpilasesinduse nägu ja kasutage vastavalt vajadusele.

Edukat esindamist,
Liisa Nuut
*Eesti Õpilasesinduste Liidu
juhatuse aseesimees 2004–2007*

1. MIS ON ÕPILASESINDUS?

Õpilasesindus (edaspidi ÕE) on mitmeformaalne kodanikualgatusel põhinev ühendus, mis annab teotahelistele õpilastele õiguse esindada ja kaitsta õpilaskonda nii koolis kui ka kooliväliselt.

Hetkel ei ole paljudel ÕE-dega kokkupuutvatel osapooltel selget arusaama sellest, kelle jaoks on koolis ÕE, mis rolli see mängib ning kuidas koolielu sisustamise panustab. Suurel osal õpilasesindustest ei ole kindlalt paika pandud eesmärgid ja sihte. Puudub selgus sellest, millist kasu suudaks kooliellu toimiv ÕE tuua.

Õpilasesindus vajab oma tegevuseks olulisi inimesi — õpilasi, üldisemalt kooli ning koostööpartnereid. Aga selleks, et need sihtgrupid ÕE-esse enam usuksid ning ÕE tegevust toetaksid, vajavad nad kindlust, et õpilasesindused on eesmärkidega töökad noorteühingud. Seega peavad õpilasesindused andma selged vastused küsimustele: *Miks? Kellele? ja Kuidas?* Käesolev aabits annab olulisi teadmisi ÕE rollist, struktuurist, dokumentatsioonist, visioonist, missioonist ning ülesannetest.

Õpilasesinduse esmaseks ja kõige tähtsamaks ülesandeks on koolipere õiguste ja huvide kaitsmine ning edendamine. ÕE esindab õpilaste arvamusi ning püüab igapäevast koolielu omanäolisemaks ja elavamaks muuta. Oluline on samuti õpilasesindajate aktiivne osavõtt nii kooli, omavalitsuse kui ka riigi tasandil toimuvatest hariduselu puudutavatest arenguprotsessidest.

1.1 MIS VAHE ON ÕPILASESINDUSEL JA ÕPILASOMAVALITSUSEL?

Tihti peale võime kohata segadust, et millist terminitest, *õpilasesindus* või *õpilasomavalitsus*, on koolis toimiva õpilaste esindusorgani puhul õige kasutada.

Õpilasomavalitsus on õpilaste õigus kooskõlas seadusega iseseisvalt otsustada ja korraldada õpilaselu küsimusi, lähtudes õpilaste huvidest, vajadustest, õigustest ja

kohustustest. Õpilasomavalitsuse teostamiseks on õpilaskonnal õigus valida *õpilasesindus*.

Teisisõnu tähendab mõiste *õpilasomavalitsus* õpilaste õigust otsustada neid puudutavaid koolielu küsimusi ning selle õiguse teostamine toimub õpilaste esinduskogu, *õpilasesinduse*, kaudu.

1.2 ÕPILASESINDUSE MÕISTE EESTI VABARIIGIS

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse V peatüki „Õpilased ja nende vanemad“ § 31 annab õpilastele muuhulgas õiguse:

- moodustada koolis õpilasesindus, samuti moodustada ühinguid, klubisid, stuudioid ja ringe, mille sihid ja tegevus ei ole vastuolus kooli ja kodu kasvatustaotlustega;
- osaleda valitud õpilasesindajate kaudu koolielu probleemide lahendamises, gümnaasiumiõpilastel olla valitud kooli hoolekogusse;

Lisaks on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses kirjeldatud õpilaskonna õigusi õpilasomavalitsuse teostamisel ja õpilasesinduse alusdokumendi, õpilasesinduse põhimääruse, kinnitamist: § 31¹.

- Õpilasomavalitsus on õpilaste õigus kooskõlas seadusega iseseisvalt otsustada ja korraldada õpilaselu küsimusi, lähtudes õpilaste huvidest, vajadustest, õigustest ja kohustustest.
- Õpilasomavalitsuse teostamiseks on õpilaskonnal õigus valida õpilasesindus, kes esindab õpilaskonda koolisisestes suhetes ning suhetes rahvuslike ja rahvusvaheliste organisatsioonide, asutuste ja isikutega.
- Õpilasesinduse ülesanded ja valimise korra sätestab õpilasesinduse põhimäärus, mille kiidab heaks kooli hoolekogu (nõukogu) ning kinnitab direktor.

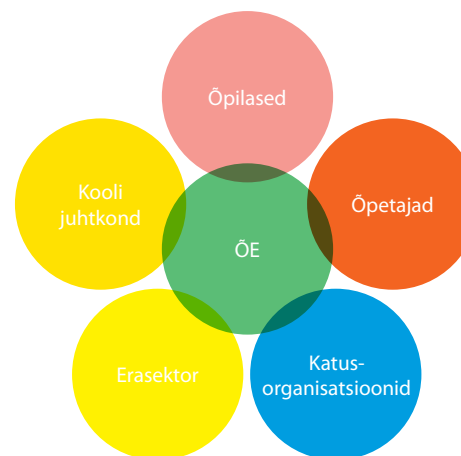
Seega, õpilasesinduse töö põhineb Eesti Vaba-

riigi seadusel, mida peaksid õpilased kindlasti riikliku tunnustuseks võtma. Kui seadusandja on meid usaldanud, peame selleväärikselt ka tegutsema.

1.3 MIKS JA KELLELE ÕPILASESINDUS?

Oluline on määratleda ÕE roll erinevate sihtgruppide ja koostööpartnerite suhtes. Miks võiksid vajada ÕE-d õpilased, õpetajad, kooli juhtkond, erasektor ning katusorganisatsioonid?

Joonis 1: Õpilasesinduse koostööpartnerid

Õpilased: Kuna ÕE on õpilaste esindusorgan, siis olulisemaks on esmajärjekorras pöörata tähelepanu oma kooli õpilastele ja tegutseda nende heaolu edendamise nimel.

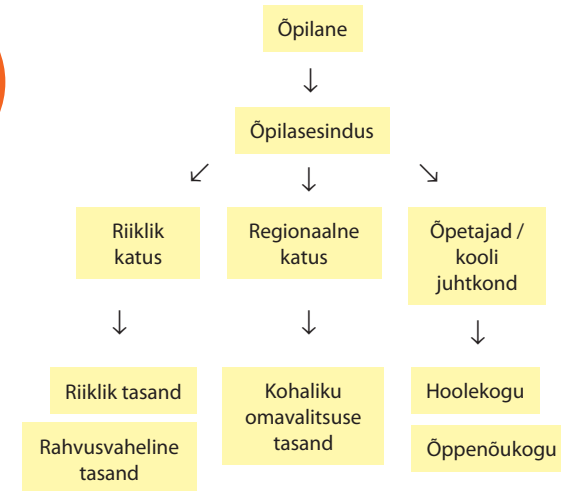
ÕE kõige tähtsamateks ülesanneteks peaksid olema:

- õpilaste esindamine, nende arvamuse edastamine (vt Joonis 2);

- õpilaste õiguste ja huvide kaitsmine;
- õpilaste, õpetajate ja kooli juhtkonna-vahelise diskussiooni arendamine, info vahendamine;
- õpikeskkonna ja koolielu korraldamine ning arendamine;
- vabatahtliku loome- ja isetegevuse innustamine;
- õpilaste vaba aja sisustamisele kaasaaitamine;
- õpimotivatsiooni tõstmine.

Oluline on siiski järjestada eelnevad ülesanded ÕE vajaduste kohaselt ning tegeleda eelkõige tähtsamatega.

Joonis 2: Õpilaste esindamine

Konkreetsed kooli õpilaskonna jaoks on oluline määratleda oma kooli ÕE MISSIOON ehk kirjeldada — kellele ja milleks selle kooli ÕE vajalik on, mille nimel tegutseb. ÕE missioon kujuneb iga kooli puhul omanäoliseks. Oluline on määratleda õpilasesindusele enesele võimete-kohane ülesanne. Loomisel võivad abiks olla mõned järgnevatest õpilasesinduse missiooni näidetest:

- *Näidiskooli* Õpilasesindus on aktiivsete õpilaste ühendus, mis kaitseb Näidiskooli õpilaste õigusi ja seisab nende huvide eest nii kooli kui ka kohaliku omavalitsuse ja riigi tasandil.
- *Näidiskooli* Õpilasesindus on aktiivsete õpilaste ühendus, mis esindab oma kooli õpilasi hoolekogus, õppenõukogus ja Eesti Õpilasesinduste Liidus.
- *Näidiskooli* Õpilasesindus on aktiivsete õpilaste ühendus, mis arendab õpikeskkonda ja koolieliu.

Õpetajad: Vahel jääb märkamata kasutegur, mida õpetajad ja õpilasesindajad üksteisele anda suudaksid. Õpilased ja õpetajad peaksid olema koolis koostööpartnerid, kelle üheskoos väljatöötatud ideedega on võimalik kooli ja laiemalt haridussüsteemi arendada ning paremaks muuta. Koostöötamine soodustab samuti õpilaste ja õpetajatevahelist suhtlust ning seeläbi muudab sõbralikumaks õhkkonda ka koolitunnis.

ÕE ülesanded, mis on seotud õpetajatega koostöö edendamiseks:

- ühisarutelude läbiviimine kooli õppeprotsessi puudutavates küsimustes (nt õpilaste murede edastamine õpetajatele, üheskoos lahenduste leidmine);
- õpilaste ja õpetajatevahelise info vahendamine;
- vajadusel osalemine õppenõukogu ja hoolekogu töös.

Kooli juhtkond: ÕE edukaks toimimiseks ning eesmärkide saavutamiseks on oluline saavutada tihe ja võrdväärsete osapooltega partnerlussuhe kooli juhtkonna ja ÕE liikmete vahel. Mõlemad osapooled on üksteisele vajalikud. Kooli juhtkond peaks ÕE tegevusele kaasa aitama võimaluste loomisel ning ÕE esitab parandusettepanekuid kooli juhtkonnale või juhib tähelepanu õpilaselu kitsaskohtadele. ÕE ja kooli juhtkond peaksid olema üksteist täiendavad organid, ülesandeks koolieliu korraldamine.

ÕE eesmärgid, mis on seotud kooli juhtkonnaga:

- juhtkonna ja õpilastevahelise infovahetuse edendamine;
- juhtkonna tähelepanu juhtimine õpilaste probleemidele;
- probleemidele üheskoos lahenduste leidmine;
- juhtkonnapoolse toetuse saavutamine ÕE tegevuste;
- õppetöö ja koolieliu korraldamisele ning arendamisele kaasaaitamine;
- vajadusel õpilaste esindamine kooli õppenõukogu ja hoolekogu töös.

Katusorganisatsioonid: ÕE tegevus ei piirdu vaid koolisisese õpilaselu edendamisega, sest õpilasesindused võivad kuuluda erinevatesse kohaliku omavalitsuse ja ka riigi tasandil tegutsevatesse organisatsioonidesse. Katusorganisatsioonid esindavad õpilasesinduste ja õpilaste huve kõrgematel riiklikel tasanditel.

ÕE eesmärgid, mis on seotud katusorganisatsioonidega:

- aktiivse töös osalemisega katusorganisatsioonide arengusse panustamine;
- liikmeksolekuga seotud kohustuste täitmine;
- katusorganisatsiooni poolt pakutavate võimaluste kasutamine ÕE arenguks (koolitused, ümarlaud jne);

- oma kogemuste baasil teiste õpilasesinduste toetamine;
- õpilaste ja katusorganisatsioonide vahelise info vahendamine.

Erasektor: Koostöö erasektoriga ei ole ÕE-le kohustuslik, kuid samas võimalus, mida rakendada. Kuna ÕE tegutseb piiratud materiaalsete vahenditega, tuleb alati igasugune huvidega kooskõlla jääv abi kasuks. Samas on ka õpilasesindajad oma aktiivsusega võimalised erasektorile kasu tooma, näiteks tutvustades õpilastele erasektori poolt pakutavaid tooteid või teenuseid.

ÕE eesmärgid, mis on seotud erasektoriga:

- koostööst huvitatud firmade/asutuste leidmine, nendega läbirääkimiste pidamine;
- koostöölepetest tulenevate kohustuste täitmine (nt partnerilt saadud ressursside otstarbekas kasutamine ja partnerite kohta positiivse info levitamine);
- sponsoreeritud projektide kohta tagasiside andmine.

1.4 KUIDAS ÕPILASESINDUS JÕUAB KOOSTÖÖPARTNERITENI?

Eelnevalt on kirja pandud õpilasesinduse koostööpartnerid ning peamised ülesanded. Aga oluline on ka viis, kuidas iga sihtgrupini jõuda. Tähtis on tõestada oma tegevuse vajalikkust, luua ÕE-le positiivne maine ning seeläbi koostööpartnerite eripära arvestades jõuda neist igaheni.

Õpilased: Õpilased on kõige olulisem, kuid samas kõige raskemini tegevusse kaasatav sihtgrupp. Tihti on nii, et ÕE küll eksisteerib, kuid õpilased ei ole tegevustest teadlikud.

NIPPE õpilasteni jõudmiseks:

- ÕE tegevuste reklaam koolilehes, -raadios ja kodulehel;
- ÕE stend, kus on info toimunu ja toimuva kohta;

- ÕE infotunnid, kus edastatakse teavet nii ÕE tegevuse kui ka hariduselus toimuva kohta;
- õpilaste seas küsitluste läbiviimine, et anda õpilasesindusele infot, kuidas ja mida

Infotund — võimalus teavitada õpilasi ÕE tegevustest

parandada, millega oleks vaja tegeleda — näiteks küsitlus ürituste, koolitoidu, õpetamiseetodite jpm kohta.

Õpetajad ja kooli juhtkond: Õpilasesindajalt oodatakse, et nad oleksid arukad ja kompromissivõimelised, pakusid välja uuenduslikke ideid ning säilitaksid ja arendaksid olemasolevaid traditsioone.

NIPPE õpetajate ja juhtkonnani jõudmiseks:

- õpetajate ja juhtkonna seas küsitluste läbiviimine, et saada õpilasesindusele infot, kuidas ja mida parandada, millega oleks vaja tegeleda;
- ÕE tegevuse reklaam koolilehes, -raadios ja kodulehel;
- ÕE stend, kus on info toimunud ja toimuva kohta;

- vajadusel hoolekogu ja õppenõukogu töös osalemine;
- arutelukoosolekute läbiviimine õpetajate ja juhtkonnaga, et oleks võimalus edastada ja hankida teavet nii ÕE tegevuse kui ka hariduselus toimuva kohta.

Katusorganisatsioonid: Õpilasesindus saab katusorganisatsioonide kaudu toetada oma arengut ja esindada õpilasi kohaliku omavalitsuse ja riigi tasanditel. Samas on katusorganisatsioonide puhul oluline ka liikmena aktiivne tegutsemine ja oskuslik panustamine organisatsiooni arengusse.

NIPPE katuseorganisatsioonini jõudmiseks:

- ÕE esindajate osalemine erinevatel katusorganisatsioonide sündmustel;
- ÕE esindajate osalemine katusorganisatsioonide töögruppides;
- nõu ja abi küsimine oma kooli ÕE töö edendamiseks;
- oma kooli õpilaste ettepanekute edastamine katusorganisatsioonile.

Erasektor:

NIPPE erasektorini jõudmiseks:

- isiklike tutvuste kaudu sponsorite otsimine;
- kirjalike koostööpakkumiste edastamine;
- koostöölepete sõlmimine;
- messidel ja infopäevadel osalemine.

2. ÕPILASESINDUSE TOIMIMISE RETSEPT

Õpilasesinduse töö on pidev protsess, mis inimeste tiheda vahetumise tõttu vajab mõningaid kindlaid põhimõtteid, et ÕE tööd järjepidevamaks muuta. Järgnev peatükk annab ülevaate lihtsatest nippidest, mis aitavad õpilasesinduse tööd edukamalt korraldada ning toimimist lihtsustada.

2.1 PLANEERIMINE

ÕE tegevus algab eesmärkide seadmisest — kui me teame, kuhu liigume, siis on tegevuse edu juba peaaegu tagatud. Lisaks ÕE ARENGUSTRATEEGIA pikemaajalistele (nt 3.–5. aastaks) eesmärkidele (*vt Lisa 2*) on oluline kirja panna ka ülesanded käesolevaks aastaks. Selleks on kõige kasulikum koostada TEGEVUSKAVA, kus on kirjas toimimise tähtaeg, eesmärk, tegevus ja teostajad (*vt Lisa 3*).

Nii nagu iga õpilasesindus on omanäoline, on ka iga ÕE tegevuskava erinev. Kõik algab kooli ja õpilasesindajate eripärast, sellest, mida kool praegu vajab ja mille kordasaatmiseks huvilisi leidub. Samas võiks uurida erinevate ÕE-de ja oma varasemate koosseisude tegevuskavasid, saada sealt häid ideid, mida lisada algsetele oma kooli õpilaste ideedele.

Tegevuskava koostamine on iga-aastane protsess. Kuigi ÕE-des arenevad välja ka traditsioonid, on siiski oluline, et iga uus esindus koostab isikliku tegevuskava. „Oma asjade“ elluviimine on alati põnevam kui teiste ettekirjutuste järgimine.

NIPPE tegevuskava koostamisel:

- esimese sammuna tuleks läbi viia laiapõhjaline ajurünnak, milles pannakse kirja kõik meeskonna liikmete poolt tulnud ideed;
- heita pilk kalendrisse — erinevate tähtpäevade kaasamine oma tegevuskavasse aitab tegevustele suuremat tähendust anda ja teisest küljest aitab olla valvas võimalike konkureerivate ürituste suhtes. ÕE võiks pakkuda abi ka kooli traditsioonide elluviimisel

misel — kooli sünnipäev, õpetajate päev, lõpukell jne;

- sündmuste toimimise tähtsajad panna tegevuskavasse kirja võimalikult täpselt, vajadusel ka eeltähtsajad erinevate tegevusetappide jaoks;
- tegevuskavasse tuleks kirja panna ka tegevuse läbiviijad, sest siis on teada, kellele abi saab pakkuda ja kelle käest vajadusel infot küsida.

Lisaks tegevuskavale on oluline koostada ka ÕE aasta EELARVE (*vt Lisa 4*), mis aitab korraldada materiaalsete vahendite liikumist. Eduka toimimise eelduseks on kahe eraldi eelarve koostamine, mis lähtuvad erinevatest sissetulekutest:

- baastoetus, mida eraldab kas kool või kohalik omavalitsus kindlatel tähtaegadel mingil perioodil kasutamiseks;
- ühekordsed projekti- ja sponsortoetused.

NIPPE eelarve koostamiseks ja tulude hankimiseks:

- eelarve koostamisel lähtuda tegevuskavast: kulud ja tulud planeeritakse tegevuste järgi, mitte vastupidi; eelarves peaksid kajastuma kõik kavandatavad sündmused ja projektid;
- tulud ja kulud peavad olema alati võrdsed;
- lisaks üldisele aasta eelarvele, koosta eelarve ka iga suurema tegevuse kohta eraldi;
- taotle raha koolilt, kohalikult omavalitsuselt, esita projektitaotlusi ja tee koostööd erasektoriga (sponsorlus!);
- rahalise toetuse taotlemiseks on olulised reaalsed kohtumised, läbirääkimised, sest ainult kirjalik eelarveprojekt ei tõesta rahastajatele tegevuste vajalikkust. Olulised on motiveeritud õpilasesindajate seletused;
- kulutused peavad olema alati põhjendatud. Kui toetaja näeb, et raha ei kasutatud õigete eesmärkide saavutamiseks või toimusid ebavajalikud kulutused, siis ei toeta ta järgmisi ettevõtmisi.

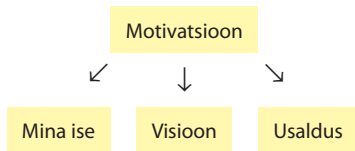
2.2 INIMESED

Kuna õpilasesinduse tegevus põhineb vaba- tahtlikkusel, õpilaste omal soovil, siis on oluline, et see töö oleks õpilasesindajale meeldiv, et ta oleks motiveeritud tegutsema. Kolm tähtsat märksõna: MOTIVATSIOON, MEESKONNATUNNE ja MEELEOLU.

I MOTIVATSIOON

Motivatsioon on oluline suurte eesmärkide saavutamiseks. Inimesi võib motiveerida palk või mõni muu materiaalne tasu, kuid vabatahtliku töö puhul peavad motivatsioonivahendid olema teistsugused. Mittemateriaalseid motivatsioonivahendeid on mitmeid: hea seltskond, kiitus, eneseteostuse võimalus, tähtis positsioon jne. Pea meeles, et inimesi võivad motiveerida paljud asjad, sellepärast on oluline leida erinevaid tunnustamise mooduseid.

Joonis 3: Motivatsioon

Et olla motiveeritud, on olulised kolm järgnevat komponenti:

Mina ise → Kõik algab minust enesest, kui end usaldan, olen paljuks võimeline. Õpilasesindajate puhul peetakse iseloomulikeks ja vajalikeks omadusteks teotahtelisust ning enesekindlust.

Vahel tuleks meelde tuletada, miks ma üldse olen õpilasesinduses. Õpilasesindus:

- võimaldab suhelda huvitavate inimestega;
- tekivad uued tuttavad ja sõbrad;
- annab uusi praktilisi teadmisi ja oskusi;
- õpetab võtma vastutust ning arendab kohusetunnet;

- on elukool, mis õpetab lahendama erinevaid igapäevaprobleeme;
- annab meeskonnatöö kogemuse;
- pakub eneseteostusvõimalusi;
- arendab suhtlusoskust, esinemisjulgust, enesekindlust jne.

Samas tuleks motivatsiooni vähesuse korral üle korjata mõningaid põhimõtteid:

- olen õige inimene õiges kohas, tehes seda, mida ma oskan ja õppides kasutama ka varjatud ressursse;
- olen alati veel enamaks võimeline;
- ma ei karda ebaõnnestumisi;
- andekus on hea, kuid töökusega suudan ka andekaid ületada.

Visioon ehk eesmärgistatus → Inimesele on oluline, et ta tegevus oleks mõtestatud — ta teab, milleks ja kuhu liigub. *Visioon on tulevikuideaali sõnastus, selgitamaks, milleks tegutseme ja mida tahame oma toimetamiste tulemusel saavutada. Visioon aitab õpilasesindajatel üheselt aru saada, mille nimel tegutsetakse, see annab ÕE tegevustele mõtestatuse ja sõnastab ÕE tulevikuideaali.

Eesmärgi puhul tuleb pidada oluliseks, et see oleks realselt saavutatav, mõõdetav, kõigile osalistele mõistetav, paindlik (eesmärgi saavutamisel on vajaduse korral võimalik ka eesmärki kohandada) ja kirjeldav (eesmärk peab olema seletatav).

Eesmärkide seadmine on pidev protsess. Kui oleme saavutanud ühe eesmärgi, siis seame endale järgmise. Sihtide saavutamine motiveerib meid ning annab julgust püstitada uusi ning kõrgemaid eesmärke.

Eesmärke võib eristada selle alusel, kui üldised ja kauguleulatuvad nad on. Kõige üldisem ja nõ lõppeesmärk on **visioon**, selle saavutamiseks aitavad kaasa vähemüldised **strateegilised eesmärgid** (mille saavutamine võib võtta 3–5 aastat). Kõige lähemad eesmärgid määratletakse tegevuskavas ja neid püütakse saavutada ühe aastaga, kuid ka need püüavad ÕE-d lähemale viia visiooni täitumisele.

Usaldus → Lisaks eneseusaldusele on oluline usaldada ka oma meeskonda. Usalduse tekkimise tähtsaks eelduseks on üksteise tundmine, selleks on head aasta alguses korraldatavad meeskonnatöö koolitused ja ühised väljasõidud. Usaldus aitab vältida läbipõlemist, sest saame loota teiste abile. Kui kõike üksi ei jõua, ei pea seda häbenema. Kui abi ei küsi, võivad tekkida ebaõnnestumised.

II MEESKONNATUNNE JA MEELEOLU

Kui tahad minna kiiresti, mine üksi, kui tahad jõuda kaugemale, läheme koos. Kui täna ÕE vilistlastel küsida, miks nemad omal ajal tegutsesid, kõlab esmalt märksõna „inimesed“.

Kui tahad jõuda kaugemale — läheme koos

ÕE-s on väga oluline koostöö ja meeskonnatunne, tegemist on kui perega, mis tegutseb ühiste eesmärkide nimel. ÕE töötab tervikuna, kus tegevus põhineb usaldusel ning üksteise austamisel. Oluline seegi, et olenemata erinevatest positsioonidest (nt: ÕE juhatuse liige, lihtliige) on kõik ÕE liikmed võrdsed osalised meeskonnas. Kõik algab meie-tundest, sest ÕE töös ei ole „minu“ ega „sinu“ asju — tegutsetakse kogu koolipere heaolu nimel — kõik on „meie“ asjad.

NIPPE meeskonnatöök:

- ei ole kasu, kui igaüks oma ideid vaid endale hoiab. Kui neid vahetada, kujunevad ideed säravamateks ning teostatavateks;
- konflikte ei tohi karta, neid tuleb lahendada, mitte neist eemale hoida. Konfliktifaas

on üks grupi loomulik arenguetapp, kuhu jõuab iga rühm varem või hiljem ja selleks tuleb osata valmis olla ja seda näha normaalse osana meeskonnatöös. Vastuolud nõuavad kompromisse, mis omakorda võivad kaasa tuua veel paremaid lahendusi;

- ülesanded meeskonnas on võimalik jagada vastavalt võimetele, huvidele, vabale ajale, teenetele jne — iga meeskond peaks leidma oma tasakaalu selles, et rollijaotus oleks õiglane ja tõhus;
- oluline on tagasiside ja tänamine;
- oluline on ka meeskonna ülesehitus — kõige edukamalt toimiva ÕE meeskonna suuruseks on 8–13 liiget. Samas võib koolis leiduda enam aktiivseid õpilasi, kes soovivad oma tegevusega õpilaselu muutmisesse panustada. Nii võivad jaotuda tegutsemistahtelised õpilased õpilasesinduseks ning aktiiviks. ÕE on sellisel juhul valitud organ, mis töötab välja erinevaid ideid, koostab tegevuskava, eelarve ning lähtub oma tegevuses ÕE põhimäärusest ja arengustrateegiast. Aktiivi rolliks on aga ÕE toetamine ning vajadusel abikäe ulatamine. Aktiiv on ka üks võimalik viis ÕE järelkasvu tagamiseks.

Koolitus — hea vahend meeskonna arendamiseks

- unustada ei tohi ka ÕE-s valitsevat MEELEOLU ning ühiselt vaba aja veetmist. ÕE töö ei tohiks kujuneda rutiiniks, pigem tasub õppust võtta põialpoistelt, kel käis „töö ja vile koos“. Üheskoos heatujuliselt tuleb rohkem uusi ideid ja ka korraldustööd lähendada lüüsi.

— ÕE peaks pidevalt arenema, seega on oluline korraldada koolitusi ja väljasõite, kohtumisi, mis õpilasesindajate arendamise kaudu parendavad ka ÕE-d tervikuna. Panustamine koolitustesse ja ühistesse lõbusatesse ettevõtmistesse tagab tugevama meeskonna.

2.3. TEOSTUS

Järgnev osa määratleb ÕE tegutsemise baas-tegurid.

I ÕPILASED

Peale seda, kui kooli õpilased teavad õpilasesinduse olemusest ja olemasolust, on oluline leida sihtrühma seast õpilasesindajaid.

Kui on loodud edukas ÕE meeskond, siis see ei anna võimalust loorberitele puhkama jääda, sest oluliseks tuleb pidada tähelepanu pööramist järelkasvule — täna edukalt tegutsev ÕE vajab homseks sama tublisid uusi tegijaid. Oluline on panustada nooremate arendamisse, mis tagab ÕE järjepidevuse. Unustada ei tohiks ka 4.-6. klasside aktiviste.

II ÕE VALIMISED

Kui õpilasesindaja kandidaadid leitud, tuleb korraldada valimised.

NIPPE valimiste korraldamisel:

- enne valimisi korraldada infotund, et rääkida ÕE kasuteguritest. Infotundi võib kaasata ÕE vilistlasi;
- ÕE liikmete valimised korraldada sügisel – saavad kaasa lüüa ka uued tegijad;
- ÕE juhatuse valimised korraldada kevadel – vana meeskond tagab ausamad valimised: valijad teavad, keda valida, sest on neid tegutsemas näinud. Juhatus saab tööle asuda ja korraldada sügisel ÕE liikmete valimisi. Kaob mure, et vana juhatus on enne lahkunud, kui uus ametisse asub;
- ÕE valimistel mittevalituks osutunud õpilased kaasata automaatselt aktiivi meeskonda.

III ROLLIJAOOTUS

ÕE-sse koondub hulk ambitsioonikaid õpilasi, kes saavad endale erinevaid ülesandeid ja rolle.

Meeskonna juhil on oluline roll, sest ta peab suutma kogu meeskonda motiveerida ja suunata. Juht peab oskama ülesandeid meeskonnasiseselt jagada (delegeerida), sest läbipõlenud juht on ÕE-le kasutu. Kuigi vahel võib tunduda, et ise suudetakse mõni lihtne ülesanne kiiremini täita, näitab usaldamine meeskonna liikmetele nende olulisust. Iga järgmine delegeeritud ülesanne õnnestub ka neil juba paremini.

ÕE-ga on tihedalt seotud ka huvijuht, kelle roll tihtipeale segadust tekitab. Kohati kujuneb ta kui ÕE presidendiks, teinekord aga kooli juhtkonna toetajaks. Ideaalis on huvijuht ÕE-le vahendite loojaks. Kui ÕE genereerib ideid, siis huvijuht aitab nende teostuse võimaldamisele kaasa. Huvijuht ei tohi kujuneda ÕE ja kooli juhtkonnavaheliseks lülaks, ta võib olla läbirääkimistes osaline, kuid õpilased suudavad oma ideid otsesel suhtlusel paremini edastada.

IV KOOSOLEKUD

ÕE tegevuse puhul on väga oluline roll ka koosolekutel, aruteludel, kus toimub infovahetus ning need omakorda aitavad kaasa meeskonnatunde tekkimisele. Koosolek on võimalus inimeste juhtimiseks, info edastamiseks, otsuste vastuvõtmiseks ning uute plaanide kavandamiseks. Koosolek peab olema osalejate jaoks atraktiivne ja kaasakutsuv, et meelitada kohale võimalikult palju kaasamõtlejaid.

Koosolekuid võib jaotada eesmärkide järgi:

- infokoosolekud → eesmärgiks on informatsiooni vahetamine;
- meeskonda loovad koosolekud → eesmärgiks on hea enesetunde tekitamine ning osalejate motiveerimine;
- tagasisidekoosolekud → eesmärgiks kokkuvõtete tegemine ning inimeste tunnustamine ja vajadusel negatiivse tagasiside andmine;
- probleemkoosolekud → eesmärgiks lahendada konkreetne probleem;

— otsustavad koosolekud → eesmärgiks teha konkreetseid otsuseid.

Koosolek võib sisaldada ka mitut eelnevalt kirjeldatud eesmärki.

Kui on teada, miks koosolek kokku kutsutakse, on oluline pöörata tähelepanu ettevalmistusele, mis peaks sisaldama järgnevaid samme:

- määratleda koosoleku tüüp;
- kirja panna päevakord ja teemad, vajadusel koguda taustinfot;
- vajadusel läbi mõelda võimalikud ettepanekud ja lahendused;
- informeerida osalejaid, vajadusel kutsuda külalisi;
- valmistada ette koosoleku ruum;
- valmistada ette vajalikud kirjalikud materjalid ja vahendid koosoleku läbiviimiseks (paber, pliiatsid jne).

Kui ettevalmistustööd on edukalt tehtud, jääb üle vaid koosolek läbi viia. Koosolek koosneb kolmest peamisest osast:

Avamine — tegemist on ajaga, mil koosoleku juhataja selgitab kokkutulemise põhjuse, tutvustab päevakava ja avab arutelu. Tegemist on koosoleku kõige pikema osaga, mille käigus võib edukalt läbi viia ka ajurünnakuid. Päevakorrapunktid arutatakse läbi alguses kokkulepitud järjekorras.

Kitsendamine — arutelu käigus välja tulnud ideede selekteerimine ning arutelu jätk.

Sulgemine — konsensusele jõudmine ning otsuste lõplik vastuvõtmine.

Alati on oluline koosolekutejärgne analüüs. Kindlasti võib olla koosolekuga rahul, kui järgnevad tulemused on saavutatud:

- koosoleku eesmärk on saavutatud;
- osavõtjad on rahul;
- kõik kuulasad kõiki, igaühel oli võimalus sõna võtta;

- koosolekuks oli piisavalt aega;
- arenes diskussioon;
- koosolek toimus meeldivas õhkkonnas;
- vajadusel on paika pandud järgmise kokkusaamise aeg.

Unustada ei tohi ka koosolekutest jälje jätmist. ÕE kõik koosolekud tuleks PROTOKOLLIDA (vt Lisa 5). Igal aastal samade probleemide uuesti arutlemise asemel tuleb kasuks protokollide lugemine. Protokoll on oluline neilegi, kes ei saanud mingil põhjusel koosolekul osaleda, kuid kelle jaoks on koosolekul arutletu oluline. Protokollil hilisem lugemine aitab ka meelde tuletada vastuvõetud otsuseid.

Kõige mõttekam on anda protokollimise ülesanne kindlale isikule, kes vastutab kogu dokumentatsiooni eest. Ideaalis täidab protokollija kohustusi asepresident.

V PROJEKTID

Tihti on olemas ideed, kuid vahendeid napib, seega on vajalik kirjutada rahataotlusprojekt. Projekti elluviimine läbib üldjoontes nelja faasi:

1. idee väljatöötamine — milleks projekt on vajalik ja kuidas see teostub;
2. tegevuskava kirjapanemine ehk projekti kirjutamine;
3. protsess ehk praktiliste tegevuse läbiviimine;
4. kokkuvõtete tegemine, analüüs.

Oluline on läbida projekti eduka arengu tagamiseks järgnevad etapid:

- analüüsimine ja eesmärkide sõnastamine — miks projekt on vajalik? Määratleda projekti eesmärgid: pea- ja alaeesmärgid ning oodatav projekti lõpptulemus;
- üldise tegevusplaani koostamine – kuidas toimub projekti ettevalmistus, milline on projektiprotsess ning tagasiside;
- vajaduste kaardistamine — milliseid ressursse (raha, ruumid, inimressursid) on projekti elluviimiseks vaja;

- projektmeeskonna moodustamine — kaasata meeskonda juba projekti väljatöötamise etapist alates;
- sihtgruppide kaardistamine — kellele täpselt on tegevus suunatud;
- ajakava koostamine — võimalikult detailne tegevusplaan, kus on kirjas tähtaeg, eesmärk, tegevus, tulemus ja vastutaja. Iga meeskonnaliikmele jaotatakse kindlad ülesanded;
- eelarve koostamine — kirjas projekti tulud ja kulud;
- võimalike rahastajate otsimine — erinevate fondide (vt Lisa 6) või asutuste, organisatsioonide leidmine;
- rahataotluse kokkukirjutamine. Enamikel fondidel on oma taotlusvormid, kui aga vorm puudub, siis koostada see ise — märksõnad: lihtne ja loogiline;
- rahataotluse esitamine ja vastuse saamine;
- projekti elluviimine rahastaja positiivse otsuse korral;
- projekti analüüs ja tagasiside — projekti meeskonna tänamine, toetajate tänamine. Analüüs positiivsetest ja negatiivsetest külgedest. Projektiaruande koostamine rahastajale.

NIPPE projekti koostamisel:

- alati ei ole vaja kirjutada projekti, väiksemate toetussoovide puhul piisab ka sponsorkirjast;
- kuna ÕE ei ole tavaliselt ametlikult registreeritud ühing, saab projektikonkurssidele projekte esitada kooli nime all. Eesti Õpilasesinduste Liitu saab projektitaotlusi esitada ka ÕE otse;
- projekti tuleb kindlasti märkida omafiantseering: ruumide kasutus, projektijuhi töötunnid jne;
- eitava vastuse puhul tuleks alati küsida põhjendust, et järgmisel korral esitada sobivam projekt;
- projekti toimumine peab olema pideva kontrolli all (eriti rahade liikumine), seetõttu on vaja usaldusväärset projektijuhti;
- kogu protsessiga seonduv dokumen-

tatsioon tuleks koondada ühte kausta, nendest võib olla abi järgnevate projektide koostamisel.

VI SUHTLUS

ÕE tegevuses on oluline suhtlusoskus — kõige paremini jõutakse tulemusteni otsese suhtluse kaudu.

Õpilasesindajate ja kooli juhtkonna vahel ei tohiks olla vahelülisid, sest iga vahelüli võib tekitada telefonimängu efekti. Otsene suhtlus on kõige kindlam viis edukate tulemusteni jõudmiseks. Tavaliselt vaid paberite ja kirjade edastamine koostööpartneritele ei taga edu.

Oluline on samuti ÕE sisene suhtlus. Lisaks koosolekutele on oluline infovahetuseks muude võimaluste kasutamine — ÕE listid, intranet, kooli kodulehekülj jne.

VII DOKUMENTATSIOON

Paberimajanduse koostamine ei tohiks kujuneda eesmärgiks omaette, kuid samas aitab see tagada järjepidevust ning korralik dokumentatsioon välistab vajaduse uuesti jalgratast leiutada. Olulised on järgmised dokumendid:

Põhimäärus on ÕE tegevuse alusdokument, mis määrab ÕE tegevuse üldsätted, ÕE ülesanded, ÕE õigused ja kohustused, struktuuri jne (vt Lisa 1).

Arengustrateegia on ÕE pikemate eesmärkide kaardistus. Sinna pannakse kirja eesmärgid 3.–5. aastaks, misjärel need uute meeskondade poolt üle vaadatakse ja vajadusel korrigeeritakse (vt Lisa 2).

Tegevuskava on kui ÕE kooliaasta tööplaan, kus on kirjas toimumise tähtaeg, eesmärk, tegevus ja teostaja (vt Lisa 3).

Eelarve on ÕE majanduslik aastaplaan, mis sisaldab kulude ja tulude loetelu (vt Lisa 4).

Protokoll on koosoleku kokkuvõte, kus on kirjas arutelupunktid, otsused ning muu oluline info koosolekul toimunu kohta (vt Lisa 5).

3. MIS SIIS, KUI ...

Alati ei lähe kõik plaanipäraselt, tuleb ette tagasilööke: projektitaotlus ei saa rahastust, meeskonda vaevab motivatsioonipuudus jne. Järgnevalt on loetelu ÕE tegevusega kaasnevatest probleemidest ning nende võimalikest lahendusviisidest. Iga juhul on omanäoline, kuid samas võib neid lahendusnippe siiski proovida.

PROBLEEMID JA NENDE VÕIMALIKUD LAHENDUSED:

Meeskonnas ei ole üksmeelt, tegutsetakse juhuslike asjadega → Tuleb üle vaadata pikaajalisemad eesmärgid, ehk on aeg uuendusi sisse viia. Ise koostatud eesmärgid on heaks tõukeks ning motiveerivad tööle.

Üks hea võimalus ühist meelt leida on meeskonnatöö koolitus. Vt koolituste andmebaasi www.escu.ee

ÕE-s ei ole piisavalt inimesi → Vajalik on teha laialdasemat reklaami (vt peatükk 1.4)

Kui on viga ÕE maines, tuleks otsida endisi õpilasesindajaid, kes tänaseks on elus kaugele jõudnud.

Väga huvitav on uurida ka teiste ÕE-de edulugusid — kuidas on nemad inimesi leidnud.

Puudub raha → Tuleks pidada läbirääkimisi kooli juhtkonnaga, sest mõistlikku tegevust peaks toetatama alati, kui see on veenvalt põhjendatud.

Lisaks leiab toetust ka projektifondidest ning erasektorist sponsiorluse näol.

Puudub ÕE sisene motivatsioon → See võib olla näiteks ületöötamise märgiks. Tuleb korraldada aeg maha võtta - üheskoos midagi lõbusat teha ning lihtsalt üksteise seltskonda nautida.

Kui aga motivatsioonipuudus on põhjendatav oskuste puudusega, siis tasub panustada koolitamisse.

Organisatsioonisisised pinged — ei jõuta ühiste arvamusteni → Sellisel puhul on oluline liidri tugev sekkumine ning arutelu juhtimine. Tuleb arutleda kuni jõutakse kompromissini.

Kooli juhtkond ei võta ÕE-d arvesse →

Tuleb uurida, mida kooli juhtkond ÕE-lt ootab. Juhtkonnaga kokkulepitud ülesandeid tuleb kohusetundlikult täita. Kui kooli juhtkond näeb, et saab ÕE-d usaldada, on edukas koostöö tagatud.

ÕE ei tohiks pöörduda juhtkonna poole ainult probleemidega, vaid ka ettepanekutega nende lahendamiseks.

Õpilasesindajad tunnevad end õpilastest kõrgemal seisvatena → Tihtipeale võib tunduda, et kui oled õpilasesindaja, oled teistest kaugemale jõudnud. Ei tohi unustada, et tegelikult oled siiski õpilane ning sinu eesmärk on tegutseda teiste õpilaste heaolu nimel. Kui pead teistest lugu, peavad kaaslasedki sinust lugu.

ÕE ei tohiks pöörduda juhtkonna poole ainult probleemidega, vaid ka ettepanekutega nende lahendamiseks.

Õpilasesindajatel on ajapuudus → Oluline on paika seada prioriteedid ning ülesannete jagamisel peab arvesse võtma inimeste ajalisi võimalusi.

Ülesanded täitmata – keegi ei tea, kes vastutab → Sellise olukorra vältimiseks on kasulik koostada tegevuskava, mille oluliseks osaks on tegevuse teostaja määramine.

Et täitmata jätmise suurt kaost ei tekitaks, tuleb kasuks eeltähtaegade sätestamine.

ÕE liikmed ei julge endale ülesandeid võtta → Võimalus on jagada ülesandeid gruppidele, mille koosseisus on nii kogenenuid kui ka algajaid, mis tagab koostöö ning ühine õnnestumine annab julgust ise edaspidi individuaalselt ülesandeid võtta.

4. ENDISTELT ÕPILASESINDAJATELT — MIDA NAD ARVAVAD TÄNA ÕE KOGAMUSE KASULIKKUSEST

Järgnev peatükk annab ülevaate sellest, kuhu on endised õpilasesindajad jõudnud, millisena meenutavad nad oma ÕE kogemust ning mida soovivad tänastele õpilasesindajatele. Lisaks on ka ühe üliõpilasesindaja nägemus tänastest õpilasesindajatest.

Endised õpilasesindajad vastavad järgmistele küsimustele:

1. Miks Sa otsustasid õpilasesinduse töös osaleda?
2. Kuidas õpilasesindus Sind haris? Kuidas mõjutas hariduse omandamist?
3. Millised olid Sinu peamised saavutused õpilasesinduse töös?
4. Kuidas õpilasesinduses tegutsemine mõjutas Sinu edasist elukäiku?
5. Kuidas Sinul on säilinud kontaktid inimestega, kellega õpilasesinduse tegevuse ajal koos töötasid?
6. Mida soovid tänastele õpilasesindajatele?

KAROLI HINDRIKS

*MTV Eesti tegevjuht
Eesti Õpilasesinduste Liidu¹ juhatuse
esimees 2001–2002*

1. Pärast aastaseid õpinguid USA keskkoolis tekkis soov rääkida kaasa eesti õppekava ja koolisüsteemi poliitikas. Just sellepärast, et võrdlus kahe riigi haridussüsteemi vahel andis mõtteainet, kuidas ja mis meie koolis parem võiks olla.
2. Usun, et kogemus ESCU² juhina andis ettekujutuse nii meeskonnatööst kui ka tööst suures organisatsioonis. Üsna kindlalt võin öelda, et tänu Õpilasesinduste Liidu¹ kogemusele läksin ka edasi päris poliitikat piiluma ning sain kaks korda valituks Pärnu Linnavolikokku.
3. Selle aasta jooksul, kui meie meeskond töötas, sai alguse debatt faktikeskse ja loomingulisema lähenemisega õppe vahel. Usun, et see võis olla mõjutuseks kindlasti hiljem nii mõnegi poliitilise valiku tegemisele õppekava osas.
4. Nagu juba mainitud, siis tänu sellele sattusin tõelisse poliitikasse ja andis väga kasuliku kogemuse.
5. Paraku on eluteed üsna lahku läinud. Kui näeme kogemata, siis alati on, mida rääkida.

6. Noortelt oodatakse radikaalsust ja seda ei tuleks liialt karta. On palju ideid ja avaldusi, mida suures poliitikas inimesed enam teha ei julge ja ei saa. Õpilaseliidritel ja noortel riigi kodanikel on vabadus olla radikaalsem ja seda tasub kasutada — mitte karta. Radikaalsus peab olema küll läbimõeldud, et see ei väljenduks naiivsusega, kuid siiski liialt end õpilaspoliitikat tehes tõsiseks ja vanaks ei tasu mõelda, kuna noorte ülesanne on tuua uusi ja uuenduslikke ideid ning seda saab teha vaid julgelt. Parafraaseerides Einsteini, siis kui üks idee ei tundu alguses absurdne, siis pole tal lootust.

KAIDI-KERLI KÄRNER

*TV3 reporter
Eesti Õpilasesinduste Liidu¹ koolitus-
valdkonna juht 2003–2004*

1. Eelkõige sellepärast, et seltskond oli väga kutsuv. Kogu aeg sai hea tuju ning ilusaid kommentaare vastutasuks oma tööle. Kõige suurem kinnihoidja oli seltskond.
2. Kindlasti tegi teadlikumaks poliitika. Tekitas veel tõsisemat huvi poliitika ning õigusteaduse vastu. Haridusteel mõjutas väga otseselt. Tegeledes EÕOL-is³ koolitusvaldkonnaga, valisin ülikoolis erialaks just täiskasvanute koolituse.

3. Olen andnud oma osa sellesse, et pärast mind tulnud õpilasesindajad on saanud teada oma õigustest ning mõistnud, kellele ja miks on vaja ÕE-d. Kindlasti aitasin kaasa ka sellele, et ürituste korraldamisel hoitakse rõõmsameelset tooni.
4. Olen mingil määral seotud õpilasesindustega siiani. Koolitades neid, annan oma panuse, et Eestis kasvaksid noored, kes oskavad mõelda laiemalt ja kriitilisemalt (mitte halvast mõttest). Läbi seotuse õpilasesindustega saan anda edasi oma teadmisi, mis annab rahulolu, et annan ühiskonnale tagasi seda, mis mulle antud.

Olen viimasel ajal üldse seostanud oma praegust elu otsustega, mida tegin 5–6 aastat tagasi Eesti Õpilasesinduste Liitu tulles. Praegused tutvused, sõbrad, töö, koolivalik — kõik on seotud inimestega, keda kohtasin kunagi Eesti Õpilasesinduste Liidus. Seega on Eesti Õpilasesinduste Liit andnud mulle tugevalt asfalteeritud tee, mis mind viinud praegusesse peatuspunkti.

5. Õpilasesinduse aegadest on mul sadu tuttavaid (liialdamata). Lähedaselt suhtlen praegu umbes kümnegaga. Need inimesed on väga head sõbrad, kellega koostööd on tehtud mitmeid kordi pärast aktiivsest õpilasesinduse elust eemaldumist.
6. Olen tähele pannud, et õpilasesindajate seas levib arusaam, et ollakse paremad ja targemad kui teised. Seda eriti võrreldes teiste omaealistega, kes õpilasesinduses vähem aega olnud või kes sellega üldse seotud pole. Õpilased esindavad õpilasi ja nagu riigikogulane ei saa öelda, et rahvas on rumal (sest seesama rahvas on just tema valinud), ei saa ka õpilasesindaja üleolevalt suhtuda teistesse noortesse. Kõik ei ole sarnaste huvidega nagu õpilasesindaja, seega ei saa panna pahaks, et kogu koolipere ei tunne huvi õpilasesinduse vastu. Ülbust tuleks võtta vähemaks, sest noored staarid ei meeldi kellelegi.

OTT SARAPUU

*OÜ Carrot Konverentsid Partner/Loovjuht
Eesti Õpilasesinduste Liidu¹ juhatuse esi-
mees 2003 – 2004*

1. Raske on öelda ühte põhjust. Lasteaias mängisin oma firmat, algkoolis korraldasin sõbraga klassiõhtuid, põhikooli esimestes klassides väiksemaid koolipidusid (need, mis algasid kell 4 päeval, kus poiste ja tüdrukute vahe oli tantsimisel meeter) ning põhikooli viimastes klassides juba esimesi noortesündmusi, mis polnud enam ainult minu kooliga seotud. Õpilasesinduse töös kaasalöömine alates põhikooli viimasest klassist oli seega loogiline jätk oma tegutsemishimu rahuldamiseks, tarmukuse ja teistele lähedate sündmuste korraldamise soovi jätkamiseks. Muidugi oli kõiges ka omajagu juhuslikkust, eriti näiteks selles, kuidas ma Eesti Õpilasesinduste Liidu juurde sattusin ja kuidas minust üsna kiiresti juhatuse liige sai.
2. Olen veendunud, et Eesti Õpilasesinduste Liit on andnud mulle nii palju, et seda siia lühidalt kirja panna on võimatu. Tegelikult ei teadnud ju me asjast mitte midagi, sest olime vaevalt keskkooli esimestes klassides. Kuidas kirjutada projekte, mis asi on aktiivne ja passiivne, mis juttu rääkida mi-

nistriga, kuidas kirjutada pressiteadet või vastata ajakirjanikele. Meil polnud sellest õrna aimugi, aga olukorrad sundisid kiiresti õppima, leiutama ja vahel ka improviseerima.

Vahest olulisim on see, et kuigi mängisime sageli täiskasvanuid ja kõik oli peaaesjalikult suur õppimine, andis see reaalse elukogemuse ning arusaamise ja oskuse raskeid olukordi lahendada. Konkreetsemalt andis ÕE-s tegutsemine muuhulgas oskuse juhtida meeskondi ja projekte, pidada läbirääkimisi ja luua suhteid, õpetas organisatsiooni igapäevatööd alates raamatupidamisest kuni kontori ülalpidamiseni.

Hariduse omandamist mõjutas see kahtlemata ja küllap oleks lõputunnistus olnud paremgi, kui ma poleks rahmeldanud noorteühendustes. Sai ju ikka hoolikalt valitud, millises tunnis oli mõttekas käia ja millisel ajal ministriga kohtumist ette valmistada või projekti kirjutada. Aga kas ma oleksin kokkuvõttes olnud targem ja õnnelikum, seda vaevalt.

3. Väga hea küsimus! Ma pean ise olulisemaks kolme asja, kuigi ükski neist pole minu isiklik saavutus, vaid meie kõigi saavutus sellel ajal, kui tegutsesin liidus.

Eesti Õpilasesinduse Liidule organisatsioonilise tugevuse andmine. See tähendab, et suutsime liidule muretseda kontori, luua organisatsioonile stabiilse struktuuri, ajada välja rahastuse riigi poolt, panna paika uue põhikirja, kodukorra ja palju muid dokumente ja raamistikke, et saaks tegutseda, võtta tööle esimesed palgalised inimesed, panna alus finantspoolele jne.

Eesti Õpilasesinduse Liidu tõsiseltvõetavus — ma usun, et kuigi liitu teati ja kuulati ka varem, siis selle kahe aasta jooksul suutsime liidust teha meedia jaoks respektieritud organisatsiooni, kellelt küsiti arvamust, kui asi puudutas haridust

UKU VISNAPUU

*Vabariiduslik koolitaja, noorsootöötaja, TÜ
Viljandi Kultuuriakadeemia ja Mainori Kõrgkooli
õppejõud*

*Eesti Õpilasesinduste Liidu¹ asutajaliige,
esimene volikogu (regionaalsete liitude esindajate
kogu) esimees*

ja noori. Liiduga arvestati ministriumites ja meie käest hakati järjest enam küsima seisukohti.

Suutsime luua väga head kontaktid mitmete teiste kolmanda sektori organisatsioonidega, kes meid kuulasid ja kellele meie arvamus korda läks (nt Õpetajate Liit, Ühiskondlikku Leppe SA, Koolijuhtide Ühendus jne). Samuti suutsime tõestada ennast mitme rahastaja ees. Suutsime viia liidu õpilasesindustele hästi lähedale ja kaasata meeletult palju aktiivseid noori erinevatesse projektidesse. Kui varem oli liit olnud suhteliselt väikese ringi noorte asi, siis meie löime igasuguseid töögrupe, korraldasime koolitusi ja kohtumisi igas maakonnas, käisime koolides kohapeal jne. Võib-olla ilmestab üks väike aspekt seda kõige paremini — nimelt otsustasime taas-elustada liidu suvepäevad. Kui esimestel oli osalejaid 50. ringis, siis taas-elustatud esimesel oli osalejaid umbes 90, teisel juba kaugelt üle 150!

4. Hästi! Raske on alatähtsustada seda aega, mil ma Eesti Õpilasesinduste Liidus tegutsesin.
5. Mul on jäänud mõned väga head sõbrad. Telefoniraamatus on vähemalt 100 inimest, keda sellel ajal tundma sain ja kellele võin julgelt helistada.
6. Võtke seda ilmatuma kasuliku mänguna, kus on väga palju õppida. Kui olete selle tee valinud ja tahate seda teha, siis tehke kirega ja täiega. Poolikult teha pole mõtet. Viige asju sihikindlalt ellu ehk tehke ära. Sooja jutu puhumine on küll tore, aga tulemuse määravad ainult teod. Kui ebaõnnestute, siis pole midagi, sest see on aeg, kus vead antakse kergemini andeks ja kus kukkumine pole nii valus. Õppetunnid on aga head edaspidiseks. Kui õnnestute, siis rõõmustage. Ja siis pange jälle edasi, võttes ette suurema kala, mida püüda.

1. Olin põhikoolinoorena lugenud pioneeriorganisatsiooni kohta nõukogudemaigulisi raamatuid ja kujutlesin end rühmanõukogu esimehe tähtsal ja ühiskonnale kasulikul kohal. Hiljem, kui meie koolis ÕE moodustati, tundus see huvitav väljakutse ja võimalus oma unistusi täita.
2. Sain väga palju: enesekindlust, sõprussidemeid, sotsiaalset kapitali (inimesi, kes mind usaldavad ja soovivad), tagasisidet oma tegelike võimete ning isikuslike arenguvajaduste kohta ja parema enesejuhtimise. Sealt algas ka minu koolitajakarjäär, kuigi ma seda alguses veel nii ei mõtestanud. Siis oli lihtsalt vaja kuulutada õpilasesinduse vajalikkust ja panna alus tulemuslikule esindamisele.

Kõike korraga hästi ei saa. Eesti Õpilasesinduste Liidu käivitamine ja kohalikus liidus (Tartu Kolme Kooli Liit T3) panustamine ning oma kooli ÕOV⁴ juhtimine

kindlasti segasid õpinguid, sest toimus osaliselt õppimise ja tundide aja arvelt. Aga objektivsete andmete järgi otsustades ei seganud liiga palju — sain ülikooli soovitud erialale tasuta kohale, ka riigieksamid olid väga head ja tunnistusel kolmesid ei olnud. Kuna ma olin väga tähtsatel positsioonidel ja seetõttu kohati ka ennastäis, tekkis vahel lahkhelisid klassikaaslaste ja õpetajatega, kes siis turgutasid mu enese-kriitikat.

Oletan, et Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonda astumisel oli ka õpilasete esindamise kogemus plussiks.

3. Nende kahe aasta jooksul meie kooli ÖOV⁴ käivitus — tekkisid regulaarsed ÖOV⁴ ja selle töögruppide koosolekud, sisuline arutelu õpilaste ja kooli vajaduste üle, kohutumised direktsiooni ja õppenõukoguga, kooli hoolekogu asutamine. Oma liikmete koostöös asutasime Tartu Kolme Kooli Liidu T3 ja Eesti Õpilasmavalitsuste Liidu.

Iseenda suurimaks saavutuseks loengi meeskonnatöö eelduste loomist, et kõik sai igasuguste kogemuste puudumise tingimustes ja oma meeskonna taotletud rahade abiga toimuda ja tegijatele endile naudingut pakkuda. Ma usun, et selleks on ka tänased õpilasesindajad suutelised, kui tahavad!

4. Väga erinevate inimestega kokkupuutumine avardas silmaringi ja õpetas mitmeti. Ma sain väga palju eduelamusi ja seeläbi aimu oma võimetest.

Teadsin kohe arstiteaduskonda astudes, et mul tuleb astuda ka Eesti Arstiüliõpilaste Seltsi liikmeks ja selle töögruppides tegutsedes sain uue hoo ja parema

arusaamise, milline elukutse mulle sobib arstielukutse asemel.

Mingis mõttes aitas see väga palju lihtsamini saada tööd, sh selliseid töid, kuhu tavaliselt eeldatakse kõrgharidusega või kraadiga inimest.

5. Paljudega neist oleme teinud hilisemalt koostööd noorteühenduste maastikul. Mõnedest on saanud mulle tööandjad, teistest kolleegid, kliendid või õpilased. Mitmete koolitajapotentsiaaliga inimestega olen hiljem ühendust võtnud ja oleme teinud koos väga õnnestunud koolitusi õpilaste ja üliõpilasesindustele ning teistelegi. Mitmetega kohtume vanade heade aegade meenutuseks või tellija ja koolitaja rollides ikka ning jälle.
6. Tänapäevaste õpilasesindajatele soovin arusaama, et asi algab igaühe motivatsioonist ja asjakohasest arusaamisest, milleks ÕE olemas on, mis on selle missioon. Soovin selget väljaütlemist iseenda ja ühistes eesmärkides, oskust märgata partnereid enda ümber (ÕE sees, koolis ja väljaspoolgi), tolerantsust erinevuste suhtes ja oskust süsteemselt ning kriitiliselt mõelda. Ka konflikte ja arusaamatusi pole vaja karta, sest need on koostöös igati normaalsed. Kõik see peaks andma koostöövalmiduse ja elukesva õppimise väärtustamise (ja need mõlemad on tänapäeval tähtsad, mis iganes eluvaldkonnas). Ja küsige julgelt nõu või koolitust oma vilistlastelt ja teistelt, kes ise on ÕE maailmas kogenud, kuigi jalgrast on üldiselt tore ja arendav leiutada, on see vahel väga vaerarikas, kogenud võivad osata aidata.

ÜLIÕPILASEINDAJA EIMAR VELDRE ÕPILASEINDAJATEST

Eesti Üliõpilaskondade Liidu juhatuse esimees 2007-2008

Üliõpilaste eestvedajana on õpilasesindaja esmalt võitluskaaslane — seisame ju tegelikult kõigi Eesti õppijate eest; vahet ei ole, kas siis tudengite või õpilaste eest. Teisalt on õpilasesindaja noorem kolleeg, kes rikkumata täiskasvanute maailmast, ei luba endale piire ja ei unusta elurõõmu. Eesti Õpilasesinduste Liidu üldkoosolekud on selle kõige suuremaks tunnuseks.

Õpilasesindaja roll on seista õppijate eest, tegutseda selle nimel, et igas Eesti algkoolis, põhikoolis, gümnaasiumis ja kutsekoolis on

võimalik ennast arendada ja uut õppida. Õpilasesindaja peab nägema ka laiemalt kui oma kooli või õpilaste muresid. Ta peab tundma ka teiste — õpetajad, koolijuhid, tudengid jne — vajadusi. Hea õpilasesindaja on alati rõõmus ja siiras ega karda välja öelda oma arvamust ja seista teiste eest.

Õpilasesindaja tulevik on võimalusterohke — kas jätkata õpinguid kõrgkoolis ja/või asuda aktiivselt tegutsema mõnes kodanikuühenduses või äriettevõttes. Tudengina loodan, et nii mõnigi õpilasesindaja leiab tee üliõpilasesindusse ja jätkab seal oma aktiivset elu.

Tänased õpilasesindajad ei tohiks kunagi lootust kaotada, sest alati on olemas sõbrad — üliõpilasesindajad — kellega koos võidakse saavutada palju ning vahel ka kõike.

SÕNASELETUSI

1. Eesti Õpilasmavalitsuste Liit — *Eesti Õpilasesinduste Liidu nimi alates asutamisest kuni kevadeni 2006.a*
2. ESCU — *Eesti Õpilasesinduste Liidu ingliskeelse nime (Estonian School Student Councils' Union) lühend*
3. EÕOL — *Eesti Õpilasmavalitsuste Liidu nime lühend*
4. ÖOV — *Õpilasmavalitsus ehk õpilasesinduse esialgne nimetus*

5. MIS ON EESTI ÕPILASESINDUSTE LIIT

Eesti Õpilasesinduste Liit (edaspidi EÕEL) on Eesti suurim noorteorganisatsioon, mis esindab oma liikmete kaudu üle 100 000 õpilase Eestis.

Eesti Õpilasesinduste Liit loodi 1998. aastal Tallinna Pedagoogika Ülikoolis, kus toimus õpilasesindajate üldkogu. Algselt loodi Eesti Õpilasesinduste Liit (nimi muudeti EÕEL-ks 2006. a kevadisel üldkoosolekul), mille eesmärgiks oli toimida õpilasesinduste regionaalset alaliite ühendava katusorganisatsioonina. Tänapäeval on tegemist Eesti üld-, kutse- ja

erihariduskoolide õpilasesindusi koondava ja esindava noorteorganisatsiooniga.

Liidu tööd juhivad iga-aastasel üldkogul valitud õpilastest koosnev juhatus. 2008. a. suvel on EÕEL-i 187 liiget.

5.1 EÕEL-I PÕHIKIRJALISED EESMÄRGID:

- esindada Eesti õpilaste ja õpilasesinduste huve ja arvamusi avalikkuse ees, suhetes riigiasutustega ning rahvusvahelisel tasandil;
- aidata kaasa õpilasesinduste koostööle ning kogemuste vahetamisele;
- seista õpilasesinduste demokraatliku arengu ja järjepideva tegevuse eest Eestis;
- kaitsta õpilaste ja õpilasesinduste õigusi;
- seista hariduse kvaliteedi, õpikeskkonna parandamise ja õpimotivatsiooni tõstmise eest;
- parandada õpilaste vaba aja sisustamise võimalusi, tihendada õpilaste omavahelisi suhtlemisi;
- informeerida õpilasi Eesti ja rahvusvahelise hariduselu kohta;
- suurendada noorte osalust ja aidata kaasa kodanikuühiskonna arengule.

5.2 EÕEL-I TEGEVUS

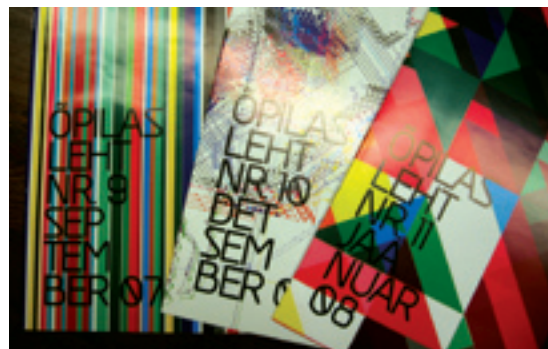
EÕEL püüdleb eesmärkide saavutamise poole korraldades ümarlaudu, koolitusseminare, uuringuid, konverentse, laagreid, foorumeid; suheldes meediaga; võimaldades õpilastel külastada välismaal toimuvaid konverentse ja laagreid ning viies läbi mitmesuguseid projekte (nt Lastekoduprojekt "Igal lapsel on õigus naeratusele", "101 Last Toompeale", Õpetaja-õpilase-lapsevanema konverents jne).

EÕEL-i töös ning eesmärkide saavutamisel saavad kaasa lüüa kõik aktiivsed õpilased, kes selleks soovi avaldavad.

EÕEL-i meeskond koosneb vabatahtlikest juhatuse liikmetest (õpilased) ja palgalistest töötajatest. Igal juhatuse liikmel on oma vastutusvaldkond – avalik poliitika, avalikud suhted, rahvusvahelised suhted jne. EÕEL-i igapäevase töö juurde kuuluvad õpilastest koosnevad avaliku poliitika, avalike suhete, rahvusvaheliste suhete, ISIC ja Õpilastelehe valdkonna töögrupid. Vastavalt vajadusele luuakse erinevate projektide tarbeks ka projektitöögrupe, näiteks suvepäevade, noortefoorumi, "101 Last Toompeale" jne töögrupid.

EÕEL seisab hea selle eest, et kõikidel õpilastel oleks võimalus kaasa lüüa ühiskonna ja õpilaspoliitika kujundamisel, saada kogemusi, oskusi ja enesekindlust ning avardada silmaringi.

Lisaks annab EÕEL välja üle-eestilist Õpilastelehte, mis jõuab 1 kord kuus tasuta kõikidesse liikmeskoolidesse.

Õpilaste häälekandja

EÕEL-i on head koostöösuhted Riigikogu, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja erinevate noorteühenduste ning haridust edendavate organisatsioonidega nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil.

5.3 EÕEL-I LIIKMETE VÕIMALUSED

EÕEL pakub oma liikmetele:

- Võimalust mõjutada EÕEL-i arengusuundi, rääkides kaasa, väljendades oma mõtteid ning kasutades hääleõigust, üldkoosolekutel;

EÕEL-i üldkoosolek 2007. aasta kevadel

- võimalust osaleda Eesti haridussüsteemi kujundamises;
- võimalust osaleda EÕEL-i töögruppides ja ümarlaudadel;
- võimalust küsida infot ja nõu haridusseadust puudutavates küsimustes;
- õpilaste vajaduste ja arvamuste esindamist riigistruktuurides ja meedias;
- pidevat infot meililistide kaudu koolitustest, üritustest ja erinevatest ÕE rahastamisvõimalustest;
- projektikonkurse ÕE tegevuste rahastamiseks;
- oma kooli ja õpilasesinduse ürituste reklaamimist EÕEL-i ja liidu partnerite kodulehel ning infolistides;

- tasuta üle-eestilist Õpilastelehte „Õ“;
- võimalust kasutada EÕEL-i kontoriruumi koosolekute korraldamiseks;
- võimalust saada endale rahvusvaheline ISIC õpilaspilet;
- tasuta või odavamaid koolitusvõimalusi õpilasesinduse arendamiseks. Koolituste andmebaas on õpilastele EÕEL-i koduleheküljel;
- õpilasesindajate kontakte üle Eesti — aidatakse kaasa õpilasesinduste omavahelisele koostööle ning kogemuste vahetamisele;
- võimalust kandideerida EÕEL-i juhatusse, osaleda EÕEL-i juhtimises;
- kogemuste saamist läbi liidu töös osalemise - juhtimises, meeskonnatöös, esindamises jne.

5.4 KUIDAS SAADA LIIKMEKS?

Liitumiseks saata Eesti Õpilasesinduste Liidu aadressile Faehlmanni 5 Tallinn 10125 järgmised dokumendid:

1. Koostööleping — Eesti Õpilasesinduste Liidu ning õpilasesinduse vahel sõlmitav koostööleping kahes allkirjastatud eksemplaris. Lepingu leiate EÕEL-i koduleheküljelt.
2. Põhimäärus — koopia õpilasesinduse põhimäärusest, mille on kinnitanud kooli direktor. Põhimääruse koostmisel võib abiks olla *Lisa 1*.
3. Koosoleku protokoll — õpilasesinduse koosoleku sisukokkuvõte, kus on allkirjaga kinnitatud otsus astuda Eesti Õpilasesinduste Liidu liikmeks ning sõlmida koostööleping.
4. Kontaktandmete leht — õpilasesinduse juhatuse liikmete, koostöölepingu sõlminud kooli, huvijuhi ja direktori kontaktandmed.

Vajaminevad näidised, ankeedi ja lepingu leiate kodulehelt www.escu.ee

Lisa 1

ÕE PÕHIMÄÄRUS**I ÜLDSÄTTED**

- 1.1. Näidiskooli Õpilasesindus (edaspidi ÕE) on valitud õpilaskonna poolt tuginedes õpilas-omavalitsuse õigusele.
- 1.2. ÕE on kooli õpilaskonna vabatahtlik demokraatlik ühendus, mis ühendab õpilasaktiivi. ÕE-sse võivad kuuluda kõik Näidiskooli 5. – 12. klassi õpilased.
- 1.3. ÕE lähtub oma tegevuses ÕE põhimäärusest, kooli põhimäärusest, kokkulepetest kooli juhtkonna ning ÕE vahel, Eesti Vabariigi seadusandlusest ja heast tavast.
- 1.4. ÕE esindab õpilaskonda koolisiseses suhetes ning suhetes rahvuslike ja rahvusvaheliste organisatsioonide, asutuste ja isikutega.
- 1.5. ÕE ei ole juriidiline isik. Tal on vastavalt kokkuleppele kooli juhtkonnaga õigus kasutada kooli kui haridusasutuse rekvisiite (tempel, blankett jne), kasutada kooli arveldusarvele kantud ÕE-le sihtotstarbeliselt eraldatud rahalisi vahendeid.
- 1.6. ÕE on poliitiliselt ja religioosselt sõltumatu.
- 1.7. ÕE-l on õigus astuda nii Eestis kui ka välismaal asuvate ühingute või liitude liikmeks, mille tegevus on kooskõlas ÕE tegevuse eesmärkidega.
- 1.8. ÕE alalised struktuuriüksused on õpilasaktiiv ja juhatus.

II TEGEVUSE ÜLESANDED

- 2.1. ÕE tegevuse ülesanneteks on:
 - 2.1.1. kaitsta õpilaste huve ja seaduslikke õigusi;
 - 2.1.2. aidata kaasa õppetöö ja koolielu korraldamisele;
 - 2.1.3. aidata kaasa koolielu probleemide lahendamisele;
 - 2.1.4. kujundada üksteist austavaid käitumistavasid õpilaste omavahelises suhtluses, suhetes õpetajatega ja kooli juhtkonnaga;
 - 2.1.5. järgida ja edendada kooli traditsioone;
 - 2.1.6. hea seista õpilaste õpimotivatsiooni ja õpikeskkonna kvaliteedi eest;

- 2.1.7. parandada õpilaste vaba aja sisustamise võimalusi;
- 2.1.8. suurendada noorte osalust ja aidata kaasa kodanikuühiskonna arengule;
- 2.1.9. esindada kooli õpilasi kohaliku omavalitsuse ja riigi tasandil.

III ÕE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

- 3.1. Oma eesmärkide saavutamiseks on ÕE-l õigus:
 - 3.1.1. osaleda kooli õppetöö ja tegevuse korraldamisel;
 - 3.1.2. osaleda koolisisesel nõupidamistel ja koosolekul vastavalt kokkulepetele kooli juhtkonnaga;
 - 3.1.3. kooli juhtkonnaga sõlmitud kokkuleppes ettenähtud korras saada koolilt ainelist abi oma tegevuse korraldamiseks;
 - 3.1.4. kasutada, arvestades kooli sisekorda, tasuta kooli ruume ja territooriumi oma tegevuse eesmärkide saavutamiseks;
 - 3.1.5. kaitsta kooli õpilaste huve juhtkonna ja õppenõukogu ees, samuti väljaspool kooli;
 - 3.1.6. viia läbi küsitlusi õpilaste seas ja analüüsida nende tulemusi, sellest tulenevalt teha ettepanekuid asjaomastele isikutele;
 - 3.1.7. luua sidemeid teiste koolide õpilaste ja organisatsioonidega nii kodu- kui ka välismaal;
 - 3.1.8. esindada kooli õpilaste huve teistes organisatsioonides;
 - 3.1.9. nõustada kooli juhtkonda, õppenõukogu ja hoolekogu koolielu puudutavates küsimustes;
 - 3.1.10. luua uusi traditsioone;
 - 3.1.11. algatada ja korraldada erinevaid sündmusi ja projekte.
- 3.2. ÕE-l ei ole õigust sekkuda õppeprotsessi ja ignoreerida õppemetoodikat, küll aga teha ettepanekuid või esitada oma arvamus selle parandamiseks või muutmiseks.
- 3.3. ÕE järgib koolis väljakujunenud traditsioone ja tavasid.
- 3.4. ÕE ei tohi oma tegevuses vastuollu sattuda Näidiskooli põhikirja ja sisekorra eeskirjadega.

IV SISEKORRALDUS

- 4.1. ÕE tegevuse aluseks on kooli ÕE põhimäärus:
 - 4.1.1. põhimääruse võtab vastu ÕE koosolek lihthäälteenamusega;
 - 4.1.2. põhimäärus jõustub pärast selle kinnitamist direktori poolt.
- 4.2. Iga õppeaasta alguses võib iga 5.-12. klassi õpilane liituda ÕE-ga.
- 4.3. ÕE tegevus võib toimuda nii tundide ajal, vastavalt kokkuleppele, kui ka pärast tunde.
- 4.4. ÕE koosolekud:
 - 4.4.1. õppeaasta esimene koosolek viiakse läbi septembrikuu esimese kahe nädala jooksul. Esimese koosoleku kutsub kokku ja organiseerib kevadel valitud uus juhatus;
 - 4.4.2. ÕE juhatus kutsub ÕE koosolekuid kokku vastavalt vajadusele, kuid vähemalt kaks korda õppeveerandi jooksul;
 - 4.4.3. erakorraline koosolek kutsutakse kokku, kui seda soovib 2/3 ÕE liikmetest või kooli juhtkond või ÕE juhatus ja sellest teatatakse ette vähemalt 3 päeva ÕE stendil ja infolistic;
 - 4.4.4. ÕE koosoleku päevakord tehakse juhatuse poolt klassidele teatavaks vähemalt kolm päeva enne ÕE koosoleku toimumist. Klassidel on õigus teha ettepanekuid päevakorra täiendamiseks kirjalikus vormis hiljemalt koosoleku toimumisele eelneva päeva lõpuks;
 - 4.4.5. koosolekut juhatab president. Tema puudumisel asepresident, viimase puudumisel kõige vanem hääleõiguslik esindaja;
 - 4.4.6. koosolek on otsustusvõimeline, kui kohal on 2/3 ÕE liikmetest.
- 4.5. ÕE võtab otsuseid vastu kohalolijate lihthäälteenamusega:
 - 4.5.1. igal ÕE liikmel on üks hääl;
 - 4.5.2. ÕE otsused võetakse vastu avaliku hääletamise teel, välja arvatud:
 - 4.5.2.1. kõik isikuvalimised koosolekul tehakse salajase hääletuse teel;
 - 4.5.2.2. kui otsuse salajast hääletamist nõuab vähemalt 1 ÕE liige.
- 4.6. Kõik ÕE koosolekud protokollitakse, otsused fikseeritakse protokollis. Protokollile kirjutavad alla president ja protokollija.

- 4.6.1. ÕE koosoleku protokollid säilitatakse.
- 4.7. ÕE pädevuses on:
 - 4.7.1. juhatuse liikmete valimine;
 - 4.7.2. presidendi volituste kinnitamine ja ennetähtaegne ametist vabastamine;
 - 4.7.3. juhatuse, presidendi ja revidendi aruannete kuulamine, nende kinnitamine ning nende tegevusele hinnangu andmine;
 - 4.7.4. ettepanekute tegemine kooli juhtkonnale, õppenõukogule ja hoolekogule;
 - 4.7.5. põhimääruse muutmine;
 - 4.7.6. piirkondliku või ülevabariigilise õpilasesinduste struktuuriga ühinemise otsustamine;
- 4.8. ÕE tegevusest, ettepanekutest ja otsustest teavitavad õpilasi ja direksiooni ÕE liikmed, juhatus ja revident.
- 4.9. ÕE liige:
 - 4.9.1. liikme volitused kestavad ühe õppeaasta;
 - 4.9.2. on kohustatud oma klassi ÕE-s toimuvast informeerima;
 - 4.9.3. on õigus pöörduda arupärimisega juhatuse või presidendi poole;
 - 4.9.4. võib igal ajal ÕE-st lahkuda, esitades selleks lahkumisavalduse.
- 4.10. ÕE liikme võib esindusest välja arvata:
 - 4.10.1. tema vähese aktiivsuse tõttu;
 - 4.10.2. kui ta kahjustab kooli või ÕE mainet;
 - 4.10.3. kui tema teod on vastuolus ÕE põhimääruse või muude otsustega.
- 4.11. Iga liige on kohustatud:
 - 4.11.1. täitma talle usaldatud ülesande;
 - 4.11.2. kontrollima kogu kooli territooriumil, et seal ei tehtaks midagi, mis on vastuolus hea tava või kooli sisekorraeeskirjaga;
 - 4.11.3. osa võtma kõigist ÕE koosolekutest, v.a. mõjuva põhjuse olemasolul.

V JUHATUS

- 5.1. Juhatus koosneb presidendist, asepresidendist, revidendist ja toimkondade juhtidest.
- 5.2. Juhatus valib oma liikmete hulgast presidendi ja asepresidendi.
- 5.3. Juhatus korraldab koosolekud toimuvad igal nädalal. Juhatus koosolekut on õigus kokku kutsuda presidendil ja vähemalt kolme

juhatuse liikme ettepanekul.

5.4. Juhatuse koosolekuid juhivad president, tema puudumisel asepresident.

5.5. Igal juhatusel on otsustamiseks üks hää.

5.6. Juhatusel on ülesanded on:

5.6.1. viia ellu ÕE otsused;

5.6.2. esindada ÕE-d kooli juhtkonna, õppenõukogu või hoolekogu juures;

5.6.3. võtta vastu otsuseid kooli juhtkonna, õppenõukogu, hoolekogu, ÕE esindajate ja kooli õpilaste ettepanekute elluviimiseks;

5.6.4. vastavalt ÕE volitusele arutada läbi ja volitada presidenti alla kirjutama kokkulepetele kooli juhtkonnaga;

5.6.5. täita kooli juhtkonnaga sõlmitud kokkuleppeid;

5.6.6. kooskõlas kooli juhtkonnaga teha otsuseid tunni- ja koolivälise ürituste korraldamiseks;

5.6.7. kinnitada korjanduste ja annetuste teel saadud ning kooli eelarves ettenähtud rahaliste ja mitterahaliste vahendite kasutamine sündmuste korraldamiseks.

5.7. Juhatusel on liikmele saadud tagasi kutsuda ja asendada ÕE otsusega.

VI PRESIDENT

6.1. President valitakse ÕE juhatusel poolt salajasel hääletusel üheks aastaks. Valituks osutamiseks on vajalik lihthälteenamus.

6.2. Presidendi ülesandeks on koordineerida ÕE tegevust ning juhatusel tööd.

6.3. Presidendi pädevuses on:

6.3.1. osaleda kooli õppenõukogu, hoolekogu ja juhtkonna töös vastavalt kokkuleppele kooli juhtkonnaga ning ÕE ja juhatusel volitust arvestades;

6.3.2. esindada õpilaskonda aktustel ja vastuvõttudel;

6.3.3. võib määrata juhatusel esindama antud asjas kompetentse inimese.

6.4. Presidendi ennetähtaegse vabastamise või asendamise ettepaneku võib teha 2/3 ÕE liikmetest või juhatusel, kui:

6.4.1. president ei ole võimeline ametikohus-

tusi täitma oma vähese aktiivsuse, tervisliku seisundi, õppeedukuse vms põhjusel;

6.4.2. presidendi tegevus ei vasta ÕE põhimäärusele või kooli põhikirjale või ta ei täida või rikub õpilaskoostöö volitust või kooli juhtkonnaga sõlmitud kokkuleppe tingimusi;

6.4.3. presidendi tegevus kahjustab kooli või ÕE mainet.

VII ASEPRESIDENT

7.1. Asepresidendiks saab presidendivalimistel teiseks tulnud kandidaat.

7.2. Asepresidendi ametiaeg on 1 aasta.

7.3. Asepresident vastutab ÕE funktsioonide täitmise eest.

7.4. Presidendi puudumisel täidab asepresident kõiki presidendi kohustusi.

7.5. Asepresident võib esindada ÕE liikmeid vastavate volituste alusel.

7.6. Asepresidendi ennetähtaegse vabastamise või asendamise ettepaneku võib teha 2/3 ÕE liikmetest, ÕE juhatusel või ÕE president samadel asjaoludel kui toimub presidendi ennetähtaegne vabastamine või asendamine (6.4.1-6.4.3).

VIII REVIDENT

8.1. Revidendi ülesandeks on:

8.1.1. kontrollida ÕE rahaliste vahendite liikumist ja kasutamist;

8.1.2. kontrollida ÕE-le kuuluva vara kasutamist;

8.1.3. esitada ÕE üldkoosolekul revisjoni aruanne.

8.2. Revidendil on õigust saada teavet kooli juhtkonnalt kooli eelarve ja kooli eelarves ÕE tegevuse toetuseks ettenähtud rahalistest vahenditest.

8.3. Revidendi ennetähtaegse vabastamise või asendamise ettepaneku võib teha 2/3 ÕE liikmetest, ÕE juhatusel või ÕE president samadel asjaoludel kui toimub presidendi ennetähtaegne vabastamine või asendamine (6.4.1-6.4.3).

IX TOIMKONNAD

9.1. ÕE koosneb kultuuri-, hariduse-, spordi- ja välisloimkonnast.

9.2. Igal toimkonnal on alaliselt olemas vaid juhtkond ja ühe toimkonna juhtkonda kuulub kuni 5 hääleõiguslikku liiget.

9.3. Toimkondade juhivad võivad kaasata oma tegevusse kõiki asjast huvitatud õpilasi.

9.4. Toimkondade esindajate ülesandeks on iga poolaasta lõpul (detsembris ja mais) esitada ÕE koosolekul toimkonna tegevusaruanne.

9.5. Toimkonna juhtkonna liikme tagasikutsutamise ettepaneku võib teha ÕE juhatusel iga ÕE liige, kui:

9.5.1. toimkonna juhtkonna liige ei täida oma ametikohustusi ja on väheaktiivne;

9.5.2. toimkonna juhtkonna liige kahjustab kooli või ÕE mainet.

9.6. Iga toimkond vastutab ainult oma kindla ala või talle usaldatud ülesande eest.

X TEGEVUSE LÕPETAMINE

10.1. Põhjendatud ettepaneku ÕE tegevuse lõpetamiseks võib teha president, juhatus või 2/3 liikmetest, kooli juhtkond, samuti 2/3 kooli õpilaskonnast.

10.2. Ettepanek peab olema põhjendatud ja esitatud peavad olema ettepanekud ÕE jätkamise suunast, sihtotstarbeliste summade kasutamisest või üleandmisest.

Vastu võetud Näidiskooli ÕE koosolekul

1. septembril 2008.a.

/alkiri/

ÕE president + nimi

Kinnitatud Näidiskooli direktori poolt

1. septembril 2008.a.

/alkiri/

Direktor + nimi

Lisa 2

ÕE ARENGUSTRATEEGIA

VISIOON¹

Näidiskooli Õpilasesindus on Näidiskooli õpilaskonda esindav, tugeva liikmeskonnaga kooli, kohaliku omavalitsuse ja riigi tasandil tunnustatud järjepidev kooli struktuuriüksus.

MISSIOON²

Näidiskooli Õpilasesindus on aktiivsete õpilaste ühendus, mis esindab Näidiskooli õpilasi, seisab nende õiguste eest ning edendab õpikeskkonda ja koolielu.

STRATEEGILISED EESMÄRGID³

1. Näidiskooli õpilased teavad õpilasesinduse olemusest
2. Õpilased on esindatud: hoolekogus, õppenõukogus, kohalikus omavalitsuses, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil
3. Õpilasesinduse tegevus toimub demokraatlikel alustel
4. Õpilasesindusel on motiveeritud ja pädev meeskond
5. Õpilasesindusel on toimiv ja järjepidev tegevuste planeerimine, rakendamine ja tulemuste analüüs
6. Paranenud on õpilaskonna, õpetajate ja kooli juhtkonnavaheline diskussioon ja infovahetus

SÕNASELETUSI

1. Visioon — *seisund, mida tahetakse teatud ajaks saavutada, üldine kirjeldus. Ajapiiril leitakse kokku (nt. milline tahetakse olla 3. aasta pärast).*
2. Missioon — *kirjeldab organisatsiooni peamise eksisteerimise aluseid, aitab määratleda selle identiteeti ja sihtgruppi. Milleks, kellele ja kuidas tegutsetakse?*
3. Strateegilised eesmärgid — *visioonist ja missioonist lähtuvad ÕE peamised eesmärgid.*

Lisa 3

ÕE TEGEVUSKAVA

Toimumine	Üldine / kaugem eesmärk	Tegevus	Konkreetne/ lähem eesmärk	Teostajad
Aastaringne	Õpilased jt on ÕE olemusest teadlikud	Infopäevad, ÕE stendi päevakajastamine	Kord kuus toimub infopäev, kust võtavad osa 50% õpilastest ja õpetajatest	Kogu ÕE
Aastaringne	Kooli õpilaste seisukohad on riigi / KOV tasandil esindatud	Osalemine katusorganisatsioonide tegevuses	ÕE võtab osa kõigist EÕELi üldkogudest ja osaleb vähemalt pooltel maakondliku liidu sündmustel; kirjadele vastatakse nädala jooksul	Välis toimikond
Aastaringne	ÕE-I on koostööpartnerite võrgustik	Osalemine erinevates koostööprojektides	Iga koostööpakumise puhul arutatakse läbi selle kasulikkus hiljemalt järgmisel ÕE/juhatuses koosolekul	Välis toimikond
Aastaringne	ÕE-I on koostööpartnerite võrgustik	Juhatuses koosolekute läbiviimine	Juhatuses koosolekud toimuvad mitte harvem kui kord kahe nädala jooksul, kestavad enamasti umbes tunni, protokollid saadetakse hiljemalt 2 päeva pärast kõigile osalejatele ja ÕE liikmetele	President, iga koosoleku juht ja protokollija
Aastaringne	Aktivistid on motiveeritud	Erinevate tänukirjade ja meenetega tublimate tunnustamine	Aktivistide töö saab tunnustatud. Erinevate projektide lõpus peetakse tagasisidekoosolekuid, kus tehtud töö saab tasustatud	Juhatus

Toimumine	Üldine / kaugem eesmärk	Tegevus	Konkreetne/ lähem eesmärk	Teostajad
Aastaringne	Dokumentatsioon on korras	Koosolekute protokollimine ning baasdokumentide päevakajastamine	Kõik ÕE koosolekud protokollitakse. Lisaks vaatab iga uus ÕE üle baasdokumendid (põhimäärus, arengustrateegia jne), et need oleks päevakajalised	Protokollija, juhatus
Aastaringne	ÕE toimikonnad tegutsevad efektiivselt	Toimikonna juhtkondade koosolekud	Toimikondade tegevus on koor-dineeritud ning planeeritud	Toimikonnad
Aastaringne	ÕE töö on revideeritud	Revidendi tegevus	ÕE töö on hinnatud ning kõik head/halvad pooled välja toodud. Revideerimine annab ÕE-le võimaluse töö edendamiseks	Revident
Aastaringne	ÕE sõna on haridusmaastiku kujundamisel välja öeldud	Haridustoimikonna tegevus	Osalemine uuringutes, EÕEL-i alusdokumentide väljatöötamises ja töögruppides	Haridustoimikond
September	ÕE on jätkusuutlik	Õpilasesindajate värbamine	Infopäevade korraldamine õppeaasta alguses, värbamiseks uusi tegijaid	Kogu ÕE
September	ÕE on jätkusuutlik	Õpilasesinduse valimised	Õpilasesindusega liitub piisav hulk õpilasi	Juhatus

Toimumine	Üldine / kaugem eesmärk	Tegevus	Konkreetne/ lähem eesmärk	Teostajad
September	ÕE töö saab efektiivselt alata	ÕE väljasõidu korraldamine	ÕE meeskond saab väljasõidul ühtsemaks. Vaadatakse üle ÕE tegevuskava, eelarve jne	Juhatus
Aastaringne	Koostöö kooli juhtkonnaga on efektiivne	ÕE ja kooli juhtkonna ühiskoosolek	Kooli juhtkond on teadlik ÕE plaanidest ning valmis abistama	Kogu ÕE
Oktoober	Koostöö katusorganisatsiooniga on efektiivne	Osalemine EÕEL-i üldkoosolekul	Toimub infovahetus ning õpilaste ideede edasiviimine kõrgemale tasandile	ÕE delegaadid/ esindajad
Oktoober	Sportimisaktiivsus on edendatud	Spordipäeva korraldamine	ÕE sporditoimkond saab korraldada õpilastele meelepärase spordipäeva	Sporditoimkond
November	Koostöö katusorganisatsiooniga on efektiivne	Osalemine noortefoorumil „101 Last Toompeale“	Toimub infovahetus ning õpilaste ideede edasiviimine kõrgemale tasandile	ÕE delegaadid/ esindajad
Detsember	Koolis on jõulumeeleolu	Advendipäevade tähistamine, jõululaat, jõulupidu	Koolis on jõulumeeleolu, mis aitab vähendada koolistressi	Kultuuritoimkond
Jaanuar	Poolaasta töö on analüüsitud	ÕE üldkoosolek	Toimub aruandlus ning uute plaanide kavandamine, mis omakorda aitab uusi sihte ja eesmärke seada	Juhatus
Veebruar	Koolielu on sisukam	Erinevate stiilipäevade ja muude tegevuste korraldamine	Õpilased saavad õppetööle vaheldust	Kultuuritoimkond

Toimumine	Üldine / kaugem eesmärk	Tegevus	Konkreetne/ lähem eesmärk	Teostajad
Veebruar	Isamaalised hoiakud on kujundatud	Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine	Õpilaste seas suureneb austus kodumaasse	Kogu ÕE
Märts	Eesti keelele on tähelepanu pööratud	Emakeelepäeva esseekonkursi korraldamine	Õpilased saavad ennast väljendada ning kool saab almanahhi lisamaterjale	Kultuuritoimkond
Aprill	ÕE-I on uus juhatus	Juhatuse valimised	ÕE juhatus on valitud ja saab sügisel tegutsema asuda	Juhatus
Aprill	ÕE tegevus on analüüsitud	ÕE vastuvõtt, aktivistide tänamine	Tööd lõpetav meeskond on saanud tagasisidet	President
Aprill	Koostöö katusorganisatsiooniga on efektiivne	Osalemine EÕEL-i üldkoosolekul	Toimub infovahetus ning õpilaste ideede edasiviimine kõrgemale tasandile	ÕE delegaadid/ esindajad
Mai	Uus juhatus on oma tööga tutvunud	Uue ja vana juhatuse ühiskoolitus/ väljasõit	Tööülesanded on uuele juhatusele edastatud. Uus juhatus astub ametisse	Juhatus
Mai	Sportimisaktiivsus on edendatud	Spordipäeva korraldamine	ÕE sporditoimkond saab korraldada õpilastele meelepärase spordipäeva	Sporditoimkond
August	ÕE tegevus on planeeritud	Juhatuse eelkoosolek aasta alguse plaanide tegemiseks	ÕE saab kohe kooliaasta alguses tegevust alustada	Sporditoimkond

Lisa 4

ÕE EELARVE

Kulu liik	Seletus	Summa
Koolituskulud	ÕE meeskonnakoolitus ja juhatuse koolitus	
Esinduskulud	ÕE liikmete osalemine katusorganisatsioonide üldkoosolekutel ja muudel sündmustel	
Traditsiooniliste sündmuste korralduskulud	Jõulud, söbrapäev jne	
Projektikulud	Erinevate projektide korraldamisega kaasnevad kulud	
Majandamiskulud	Paber, pliiaatsid jne	
Reservfond (ettenägematuteks kuludeks)	Paber, pliiaatsid jne	
.....		
		Kokku

Tulu liik	Seletus	Summa
Kooli toetus	Baastoetus ÕE tegevuseks	
Projektitulud	Kirjutatud projektidega teenitud tulud	
.....		
		Kokku

Lisa 5

PROTOKOLL**NÄIDISKOOLI ÕE KOOSOLEKU PROTOKOLL NR. 1**

Asukoht _____

1.september 2008

Algus kell _____, lõpp kell _____

Juhatas: _____

Protokollis: _____

Võtsid osa: _____

Puudusid: _____

KINNITATI ALLJÄRGNEV PÄEVAKORD :

1. _____
2. _____
3. _____

ARUTELU:

1. Päevakorrapunkt nr. 1 — _____
2. Päevakorrapunkt nr. 2 — _____
3. Päevakorrapunkt nr. 3 — _____

OTSUSED:

1. Päevakorrapunkt nr.1 — _____
2. Päevakorrapunkt nr. 2 — _____
3. Päevakorrapunkt nr. 3 — _____

Koosoleku juhataja
Nimi
/Allkiri/

Koosoleku protokollija
Nimi
/Allkiri/

Lisa 6

KASULIKKE VEEBILEHTI**LINKE SEADUSANDLUSEST**

1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus: www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12957462&searchcurrent
2. Eesti Vabariigi haridusseadus: www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12792259&searchcurrent
3. Kutseõppeasutuse seadus: www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12957441&searchcurrent

KOOSTÖÖPARTNERITE LINKE

1. Eesti Õpilasesinduste Liit: www.escu.ee
2. Haridus- ja Teadusministeerium: www.hm.ee

KUHU KIRJUTADA PROJEKTE**Eesti Õpilasesinduste Liit**www.escu.ee

Õpilased saavad taotleda erinevate ettevõt-
miste kulude katteks projektitoetusi mitmesse
taotlusvoor.

**SA Archimedes Euroopa Noored Eesti
Büroo**euroopa.noored.ee

Taotleda saavad kõik 13-30-aastased noored.
Euroopa Noored Eesti Büroo prioriteediks on
tagada Eestis elavate noorte võrdset ligipääsu
erinevatele enesetäiendusvõimalustele.

Hasartmängumaksu nõukoguhmn.riik.ee/?id=1065

HMN-i prioriteetideks on noorsootöö, haridu-
se-, teaduse-, spordi-, kultuuri- ja sotsiaalvald-
konnas tehtavad projektid.

Hansapanga projektikonkursswww.npnk.ee/tahed_sarama_2008/

„Tähed sarama“ on mõeldud kõikidele aktiivse-
tele inimestele, kellel on ideid noorte elu eden-
damiseks, kuid napib raha nende elluviimiseks.

Tallinna Spordi- ja Noorsooametwww2.tallinn.ee/est/q26/

Toetuse eraldamise eesmärk on kaasa aidata
Tallinna haldusterritooriumil tegutsevate noor-
teühingute tegevusele läbi nende majanda-
miskulude osalise katmise.

Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakondwww.tartu.ee/index.php?lang_id=1&menu_id=2&page_id=797

Kultuuriosakond võtab vastu rahataotlusi kul-
tuuri-, spordi- ja noorsootöölaste projektide
ja programmide, erakoolide, huvitegevuse ja
laagrite korraldamise ning avatud noortekes-
kuste ja noortespordi toetamiseks. Ettevõtmi-
sed peavad toimuma Tartus või olema Tartuga
muul viisil seotud.

Põhjamaade Ministrite Nõukoguwww.norden.ee/indexee.php

Toetab koostööd koolide, kõrgkoolide jt
haridusasutuste vahel. Toetatakse Põhjamaade
kultuurisündmusi.

**Eesti Avatud Noortekeskuste ühendus
(ANK)**www.ank.ee/?p=p_106&sName=ank-maakondlik-projektikonkurss

Eelistatakse töid, mis on suunatud noorsootöö-
le ning eeldavad noorte kaasatust.

Euroopa Noorsoofondwww.eyf.coe.int/fej/

Kirjutada võivad noored, kes soovivad midagi
korda saata noortenädalal.

ISBN: 978-9949-18-093-6

